

תוכנית הדרכה תוך מעונית רציונאל והצעה

מתוך ניסיוננו בעבודה עם מעונות יום, משפחתונים וגני ילדים, מצאנו שאחת הבעיות הבסיסיות בתהליך ההכשרה של מחנכות היא הניתוק בין החומר התיאורטי הנלמד לבין אופן **יישום** בעבודה עם ילדים. כדי להתגבר על בעיה זו ולשמור על הרלבנטיות של הלמידה התיאורטית לעבודה המעשית, פיתחנו תוכנית הדרכה באמצעות צילומי וידאו של אינטראקציות יומיומיות המתרחשות בין מחנכת לבין ילדים במסגרת החינוכית (התכנית מתאימה גם להורים). מרכיב האינטראקציה שבין מבוגרים לילדים והשפעתו על התפתחותם נמצא במחקר כמרכיב המרכזי והחשוב ביותר בקביעת איכותה של מסגרת חינוכית. בגלל שהותם היומיומית הארוכה של תינוקות ופעוטות במסגרות חוץ ביתיות איכות זו משפיעה על ה"תפריט המנטלי" שמקבלים הילדים במסגרת ומכאן על התפתחותם. הצילום בוידאו מאפשר לנו בתהליך ההדרכה לנתח את האינטראקציות המתקיימות במסגרת החינוכית יחד עם המודרכת (מטפלת, גננת, מנהלת) ולסייע לה ביישום הלמידה בעבודתה עם הילדים בהקשרים ובהתנסויות שונות.

תכנית הדרכה זו פותחה במרכז בייקר, באוניברסיטת בר-אילן, על-ידי צוות בראשותה של פרופ' פנינה קליין. התוכנית מבוססת על מחקר בארץ ובעולם ועל עבודה מעשית במסגרות חינוכיות בארץ.

מטרות-העל של התכנית:

- א. למנוע נזקים בהתפתחות רגשית, קוגניטיבית ומוטורית כתוצאה מחוסר מודעות או מהזנחה של מטפלות.
- ב. לאפשר לילדים להתפתח באופן אופטימלי ולהכשירם להסתגל לעולם משתנה המחייב למידות חדשות ואפשרויות ליצור וליזום.

יעד ההדרכה:

שיפור איכות האינטראקציה של המחנכות עם הילדים שבטיפולן.

דרכים להשגת היעד:

בהדרכה לומדות המחנכות מה הם מרכיבי האינטראקציה האיכותית בין מבוגר לילד/ים על בסיס עקרונות הגישה התיווכית. במסגרת מודל הדרכה זה (MISC) לומדת כל מחנכת לנתח את ההתנהגות של עצמה, להיות מודעת למאפייני ההתנהגות שלה ולשנויים החלים בהתנהגותה בעקבות ההדרכה. אינטראקציה איכותית בין מבוגר לילד כוללת מרכיבים רגשיים ומרכיבים הוראתיים. בהדרכה לומדות המחנכות לזהות את הסוגים השונים של המרכיבים, להגביר את המודעות אליהם וליישם בעבודה היומיומית עם הילדים. במהלך ההדרכה רוכשות המחנכות כלים להיכרות עם המאפיינים היחודיים של כל ילד וילדה ועם המאפיינים ההתפתחותיים של קבוצת הגיל שלהם.

קהל היעד של התכנית:

* מטפלות

* גננות

*מנהלת

אופנויות ההדרכה:

א. הדרכה אישית תוך כדי עבודה - בשעות הבוקר בכיתות השונות

ב. הדרכה קבוצתית (צוות כיתתי) בלווי וידאו או ללא וידאו – בשעות הצהריים

ג. הדרכה אישית למטפלת ו/או למנהלת

כיצד מיושמת ההדרכה הלכה למעשה?

ההדרכה כוללת בתוכה תהליכי תוכן ותהליך. כל כיתה במעון מקבלת הדרכה ע"פ סבב שנקבע מראש ועל פי צרכי השעה.

תוכן ההדרכה - נקבע על פי ההתרחשות (הפעילות) המתקיימת בעת ההדרכה בכיתה (שעת אוכל, פעילות יצירה מפגש, משחק חופשי וכד'). ההדרכה מתמקדת בעקרונות החוזרים על עצמם סביב כל פעילות: התייחסות לאיתותי הילדים ופירושם, מידת ההתאמה של הפעילות לשלב ההתפתחותי של הילדים, מודעות להבדלים אינדיבידואליים בין הילדים, מרכיבי האינטראקציה של הפעילות (רגשיים, תקשורתיים וקוגניטיביים-הוראתיים) בחינת שיקול הדעת של המחנכת בקבלת החלטות בזמן נתון בעת פעילות ועוד.

תהליך ההדרכה - כולל בתוכו שלבים ומתקיים בו דיאלוג בין המדריכה למחנכות שנועד להפגיש אותן עם הלמידות החדשות ולסייע להן לעבד אותן ולעשות בהן שימוש פרקטי בהתאמה למציאות היומיומית במסגרת החינוכית.

המנהלת שותפה לתהליך ההדרכה של המחנכות ובמקרים הנדרשים אף היא מודרכת.